

Nieuwe Kansen

Wijkprogramma jeugdproblematiek
Kanaleneiland 1999 - 2003

Wergroep Integrale Veiligheid Zuidwest
maart 1999

Nieuwe Kansen

**Wijkprogramma jeugdproblematiek
Kanaleneiland 1999 - 2003**

maart 1999
werkgroep Integrale Veiligheid Zuidwest

Colofon

Dit wijkprogramma is in opdracht van de wijkmanager wijkbureau Zuidwest opgesteld door de werkgroep integrale Veiligheid Zuidwest, waaraan wordt deelgenomen door de coördinator integrale Veiligheid (DWS), de accountmanager DMO, de IV-functionaris politiedistrict Marco Polo en de manager Jeugdbeleid van de Stichting Welzijn Utrecht Zuidwest.

Bij de opstelling van Nieuwe Kansen is ondersteuning verleend door C. van 't Hoff (Van Dijk, Van Soomeren en Partners).

Voor verdere informatie:

Wijkbureau Zuidwest, Carla Scheermakers 030 - 286 39 80

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
1 Inleiding	6
2 De wijk Kanaleneiland	7
2.1 De huidige situatie	7
2.2 Het huidige aanbod	8
2.3 Nieuwe initiatieven in 1999	10
2.4 Uitdagingen voor de toekomst	11
3 De pijlers van 'Nieuwe Kansen'	14
4 Doelstellingen op de lange termijn	16
4.1 De centrale doelstelling en het theoretisch concept	16
4.2 De doelgroep	18
4.3 Financiering	18
5 Invulling voor 1999	19
5.1 Inleiding	19
5.2 Doelen en acties	19

Samenvatting

Wijkprogramma Nieuwe Kansen is een gezamenlijk product van instellingen die in Kanaleneiland bemoeienis hebben met de jonge bewoners van de wijk. Wijkbureau, politie en de Stichting Welzijn Utrecht Zuidwest hebben de handen ineen geslagen om de toekomstperspectieven van jongeren te verbeteren. Met dit Wijkprogramma wordt zichtbaar gemaakt dat deze samenwerking zich niet beperkt tot afspraken over de uitvoering van een project maar dat deze zich uitstrekt van de voorbereiding van beleid tot uitvoering en controle over de gemaakte afspraken.

De doelstellingen uit het programma vallen binnen de Wijkontwikkelingsvisie Kanaleneiland. Het hoofddoel van Nieuwe Kansen is het tot stand brengen van een positieve trendbreuk bij jongeren. De samenhangende en integrale aanpak van dit programma, waarin alle instellingen die met en voor jongeren werken een rol vervullen, moet leiden tot:

- een betere sociale structuur in Kanaleneiland;
- aandacht voor groepen die de aansluiting bij de maatschappij dreigen te missen;
- integratie en participatie van jongeren.

Nieuwe Kansen richt zich op jongeren met problemen van 0 tot 25 jaar. Het gaat daarbij om jongeren die in aanraking komen met de politie vanwege strafbare feiten en ook om jongeren met probleemgedrag. Gezien de omvang van de problematiek van die groep ligt de prioriteit bij Marokkaanse jongeren, dat zijn er ongeveer 4.000.

Wat gaan we in 1999 doen in Kanaleneiland?

Allereerst wordt het Jeugdteam Nieuwe Kansen ingesteld. Dit team waarin capaciteit van de samenwerkende organisaties en nieuwe projecten wordt verenigd, biedt individuele trajectbegeleiding, hulpverlening, arbeidstoeleiding en toeleiding tot vrijetijdsaanbod aan een substantiële groep jongeren. Op deze wijze ontstaat er één loket in de wijk waar aanmelding plaats vindt. Dit betekent helderheid voor zowel jongeren als voor toeleidende instellingen.

Naast professionele mentoren worden Marokkaanse para-professionals betrokken bij de begeleiding van jongeren.

Daarnaast worden de bestaande buurtnetwerken versterkt en uitgebreid. Er komt een JOS-netwerk dat zich meer op groepen gaat richten en een nieuw netwerk voor zwaardere probleemjongeren. De politie zal zorgen voor 50% meer aanmeldingen bij de netwerken.

Door deze maatregelen wordt gerealiseerd dat elke jongere die met de politie in aanraking komt een sluitend traject aangeboden krijgt. Daarbij staat vrijwilligheid voorop, zeker bij de pedagogische trajecten. Maar jongeren die niet mee willen werken of die verdacht worden van zware delicten, krijgen in overleg met het OM een justitiële reactie. In eerste aanleg betreft dit 50 jongeren.

Het programma richt zich ook op de ouders van de jongeren uit de doelgroep. Vergeleken met het voorgaande jaar krijgen meer Marokkaanse gezinnen opvoedingsondersteuning. Het gaat om 100 gezinnen extra.

Nieuwe Kansen richt zich ook op de leefgebieden onderwijs, werk en vrije tijd. Sleutelfiguren in de wijk worden geschoold in de signalering van probleemgedrag, waardoor ook het aantal aanmeldingen bij de buurtnetwerken

1 Inleiding

'Nieuwe Kansen' is het nieuwe Wijkprogramma voor jeugdigen met problemen in Kanaleneiland. Deze wijk in Utrecht is een jonge, veelkleurige wijk, waar duizenden jeugdigen opgroeien tot sociale wereldburgers. De grote verscheidenheid tussen de bewoners zorgt voor een levendige en energieke smeltkroes, waarin mensen van allerlei pluimage zich thuis voelen. Niemand zal ontkennen dat de jeugdigheid en diversiteit een keerzijde heeft. Kanaleneiland is ook een wijk met een pittige sociale problematiek. Zoals in alle grote stadswijken, bestaat er ook in Kanaleneiland een groot aantal bedreigingen voor de opgroeiende jeugd. Bedreigingen die er voor kunnen zorgen dat jongeren de aansluiting missen en zich af gaan keren van de samenleving die hen juist nodig heeft.

Met dit Wijkprogramma willen alle betrokken organisaties en instellingen in Kanaleneiland een dam opwerpen tegen het afglijdingsproces waarin een deel van de Kanaleneilanders zich bevindt. Jongeren moeten opgroeien in een veilige omgeving. Ze hebben recht op nieuwe kansen, ook als ze de boot al een keer gemist hebben. Dit betekent overigens niet dat hiermee een vrijbrief verstrekt wordt voor onaangepast gedrag. Iemand die zijn kans niet wil pakken krijgt een extra zetje in de rug. En als dat nodig is, zal er niet voor geschroomd worden een 'justitiële douw' uit te delen.

De titel van dit Wijkprogramma heeft ook betrekking op de organisaties in Kanaleneiland. Tussen alle initiatieven die voor jeugdigen worden ondernomen is een sterke behoefte aan samenhang. Om jongeren nieuwe kansen op de toekomst te kunnen geven is het belang van nauwe samenwerking tussen instanties evident. Dit Wijkprogramma biedt ook daarvoor nieuwe kansen. Voor het eerst maken de betrokken organisaties in Kanaleneiland programmatische afspraken voor de aanpak van de jeugdproblematiek in de wijk.

Dit Wijkprogramma staat niet op zichzelf.

Er bestaat een programma Integrale Wijkveiligheid Zuidwest 1999, waarin de gehele veiligheidsproblematiek aan de orde komt. Daarnaast is er momenteel een algemeen Wijkprogramma voor de Jeugd Zuidwest in de maak. Dit is een vereiste van het Programma voor de Jeugd dat recentelijk is vastgesteld. Dat wijkprogramma is breder van opzet en zal voor alle jongeren in de wijk gelden en zal eerst in de loop van 1999 vastgesteld kunnen worden.

Nieuwe Kansen bevindt op het raakvlak tussen deze beide programma's en hangt met beide programma's samen. De doelstellingen van Nieuwe Kansen zijn daarnaast passend binnen die van de Wijkontwikkelingsvisie Kanaleneiland.

2 De wijk Kanaleneiland

2.1 De huidige situatie¹

Leeftijdsopbouw

Per 1-1-1998 heeft Kanaleneiland 15.061 inwoners. Ongeveer 60% van hen is 25 jaar of ouder, stedelijk ligt dit op 70%. De leeftijdsopbouw van de groep tot 25 jaar is als volgt: ongeveer 11% van de Kanaleneilanders is in de leeftijd van 0 tot 6 jaar; bijna 10% is tussen 6 en 12 jaar; ongeveer 7% is 12 tot 18 jaar en ruim 10% is 18 tot 25 jaar.

Het aandeel bewoners van niet-Nederlandse komaf in de bevolking is in Kanaleneiland zeer groot. Met name de Marokkaanse groep is ruim vertegenwoordigd. In Kanaleneiland-Noord en Zuid is respectievelijk 74% en 53% van de bewoners niet-Nederlands. Stedelijk is dat ongeveer 30%.

Kanaleneiland kent een eenzijdige woningvoorraad (relatief veel flats, veel sociale huur, relatief veel grote woningen), voor de helft daarvan is de prijs/kwaliteitverhouding slecht. De buurt is binnen Utrecht impopulair en heeft een slechte positie op de woningmarkt.

Het percentage bewoners dat zegt weg te willen uit de wijk is niet boven gemiddeld. De gemiddelde woonduur is ongeveer gelijk aan die van de stad.

Kanaleneiland is binnen Utrecht de zwakste wijk op sociaal-economisch gebied. Kanaleneiland kent relatief veel langdurig werklozen en een relatief hoge jeugdwerkloosheid. Opvallend is dat onder de allochtone bewoners van Kanaleneiland het percentage werkzoekenden hoger is dan het stedelijke. De jeugdwerkloosheid is wel dalende.

Er is een zeer groot aandeel laagopgeleiden in de wijk. Het aandeel bewoners met een laag inkomen heeft een relatie met het hoge aandeel werklozen. De inkomensontwikkeling in Kanaleneiland is negatief geweest.

In Kanaleneiland is het met de objectieve en subjectieve veiligheid niet goed gesteld. Voor het hele district Marco Polo, waar Kanaleneiland deel van uit maakt, is in 1998 een stijging zichtbaar ten opzichte van de voorafgaande jaren bij de volgende delicten: diefstal, gewelddelicten, beroving inclusief tasjesroof en autokraken. Ook vandalisme en overlast komen veel voor. Het aandeel woninginbraken en diefstal van auto is juist gedaald.

De ontwikkelingen in de geregistreeerde criminaliteit tonen dat de wijk met een probleem kampt. Mensen voelen zich dan ook onveilig in Kanaleneiland. Dit wordt onder meer veroorzaakt door de problematiek rond jongeren in de wijk. Uit onderzoek blijkt ook dat jeugdige daders in Utrecht relatief vaak van Marokkaanse afkomst zijn en vaak uit Zuidwest komen.

Politiegegevens tonen aan dat er twee ontmoetingsplaatsen in Kanaleneiland zijn die gebruikt worden door een groep van 50, voornamelijk Marokkaanse jongeren in de leeftijd van 14-20 jaar. De harde kern ervan bestaat uit 15 à 20 jongeren van 16 jaar en ouder. De gepleegde delicten zijn autodiefstal, autokraken, tasjesroof en bedrijfsinbraken. Een aantal jongeren heeft antecedenten voor geweldsdelicten (Bron: District in Beeld).

Noot 1 Overgenomen uit: Wijkontwikkelingsvisie Kanaleneiland-Transwijk, gemeente Utrecht, Wijkbureau Zuidwest en Quick scan aanbod voor Marokkaanse Jongeren in Kanaleneiland, november 1998, Van Dijk, Van Soomer en Partners.

reguliere werk van instellingen en uit projectsubsidies. Het gaat om zinvolle vrijetijdsbesteding, hulpverlening en/of werktoeleiding en steun aan ouders. Kennen en gekend worden is een belangrijk onderdeel van de JOS-aanpak.

Daarnaast zijn er de buurtnetwerken 0-12 en 12+ waar individuele hulpverlening aan jongeren in de wijk wordt afgestemd en gecoördineerd. De deelnemers zijn de instellingen die in de wijk functioneren. Men brengt jongeren met problemen in, wisselt informatie over hen uit en maakt afspraken over de te voeren acties en de taakverdeling.

Afstemming tussen het JOS-netwerk en de individuele buurtnetwerken vindt plaats.

Politie

De politie speelt een belangrijke rol bij de signalering van probleemgedrag bij jongeren. Zij is één van de belangrijkste verwijzers naar de netwerken. Uiteraard komen jongeren via de politie ook in justitiële trajecten terecht (Halt, OM).

De politie is tevens projectleider van het bestaande Marco Polo team. Ongeveer tien (Marokkaanse) jongeren in de leeftijd van 15 tot 20 jaar met meerdere politiecontacten, hebben in het kader van dit project een toezichtsfunctie in de wijk en doen zo werkervaring op. In dit verband vindt ook individuele begeleiding plaats. Vooral Marokkaanse jongens nemen aan het Marco Polo-project deel.

Wijkagenten houden in het kader van 'kennen en gekend worden' spreekuur op verschillende scholen. Ook geeft de politie voorlichting op scholen (CrimiNee en Nee, bedankt!).

Op Kanaleneiland is een 'flexteam' ingesteld om in samenwerking met alle partners tot een integrale aanpak van de problemen te komen. Begin 1999 worden de werkzaamheden van dit flexteam overgenomen door het nieuw geformeerde wijkteam.

Stichting Welzijn Utrecht Zuidwest

De Stichting Welzijn Utrecht Zuidwest voert in opdracht van DMO het welzijnswerk in de wijk uit. Zij verzorgt de opvoedingsondersteuning en richt zich daarmee ook op de ouders.

Voor Kanaleneiland is er een ambulant (outreaching) jongerenwerker. Hij heeft de taak vanuit overlastlocaties de jongerenoverlast te reduceren, wederzijds begrip tussen jongeren en bewoners te ontwikkelen en alternatieven voor jongeren te ontwikkelen. Voor heel Zuidwest functioneert een opbouwwerker die onder meer in het kader van het project positieve communicatie ook werkt aan een verbetering van de relaties tussen de jeugd en andere wijkbewoners.

Er zijn jongerenwerkers werkzaam bij de twee jongerencentra in de buurt: JongerenCentrum Kanaleneiland en Pandje de Rijn. Deels betreft het Melkert-functionarissen. In het Jongerencentrum worden diverse activiteiten georganiseerd voor jeugdigen van 14 tot en met 18 jaar.

Jongerenpandje 'De Rijn', een (projectmatige) tijdelijke voorziening, is bedoeld om Marokkaanse jongeren recreatieve opvang en opvang te bieden, een actievriendelijke houding van Marokkaanse jongeren van plus minus 18 tot en met 30 jaar te ontwikkelen en overlast in de buurt te verminderen.

De arbeidstoeleidendende activiteiten van de stichting zijn vooral gericht op jongeren vanaf ongeveer 16 jaar die ondersteuning nodig hebben.

De Stichting heeft meidenwerkers in dienst die activiteiten voor meisjes organiseren.

Project Keerpunt dat door de Stichting wordt uitgevoerd is voor de buurtnetwerken een belangrijke voorziening voor doorverwijzing. Keerpunt biedt jongeren die in aanraking zijn gekomen met de politie, een hulpverlenings-traject aan. Doel is om te voorkomen dat deze jongeren verder afglijden

daartoe aanleiding geeft, aanmelding door de politie bij het buurtnetwerk. Uitgangspunt bij deze werkwijze is duidelijkheid en vertrouwen. De wijkchef is verantwoordelijk voor het plan van aanpak Marokkaanse jeugd en voor de uitvoering zal een projectcoördinator aangesteld worden. De aanpak sluit aan op Nieuwe Kansen.

Projectvoorstel Jeugdhulpverlening Stichting Welzijn Utrecht

In het projectvoorstel jeugdhulpverlening wordt door Stichting Welzijn Utrecht een voorstel gedaan de jeugdhulpverlening in geheel Zuidwest beter af te stemmen. De buurtnetwerken 0-12, 12+ en het nog op te zetten netwerk voor zwaardere probleemjongeren worden centraal gesteld in de coördinatie van de hulpverlening. Binnen de stichting wordt één team jeugdhulpverlening gevormd dat deel zal uit maken van het Jeugdteam Nieuwe Kansen.

Stelselmatige Daderaanpak/Aanpak Justitiepartners

In nauwe samenwerking tussen het OM en de gezamenlijke reclasseringsinstellingen is het project Stelselmatige Daderaanpak ontwikkeld. Jongeren met politieantecedenten, die voorlopige hechtenis krijgen worden voor de keuze gesteld tussen hulp of zitten.

Hulp betekent dat aanpak door de reclassering, aangevuld door externe hulpverlening. De andere keuze, het detentietraject, betekent een forse aanpak door justitie. Vrijwillige en verplichte instroom is mogelijk. In het behandeltraject fungeert justitie altijd als stok achter de deur.

2.4 Uitdagingen voor de toekomst

Het programma 'Nieuwe Kansen' beoogt een samenhangende en integrale aanpak voor jongeren met problemen in Kanaleneiland tot stand te brengen. Het is in dit verband van belang een goed beeld te hebben van zaken die verbetering behoeven, oftewel de uitdagingen voor de toekomst. Dat zijn de volgende.

Uitdaging regie en afstemming

De initiatieven voor jeugdigen die in Kanaleneiland door de verschillende instanties worden ondernomen, hangen te weinig met elkaar samen. Er is in de wijk geen duidelijke structuur waar nieuwe aanpakken en projecten zich zonder meer in kunnen voegen.

Bovendien wordt de wijk nog onvoldoende of te laat betrokken bij beleidsvorming op gemeentelijk niveau, laat staan bij de beleidsvorming door het rijk. Gevolg is dat gemeentelijke en landelijke initiatieven en maatregelen te vaak onvoldoende aansluiten bij de behoeften van Kanaleneiland.

Uitdaging Marokkaanse jongeren

Een groot deel van de jongeren met problemen en van de jongeren die met de criminaliteit in aanraking komen is van Marokkaanse herkomst.

Deze jongeren vinden onvoldoende aansluiting bij de bestaande voorzieningen, die zich te weinig op de behoeften van deze jongeren richten.

De komst van nieuwe initiatieven voor deze groep in de wijk kan tot verdere ondoorzichtigheid en versnippering leiden.

Uitdagingen gezinsrelaties

Vele kinderen groeien op in een weinig stabiele gezinssituatie. De bestaande programma's voor opvoedingsondersteuning bereiken nog onvoldoende de groepen die dit het hardst nodig hebben.

Een groot deel van de doelgroep van dit programma bestaat uit Marokkaanse jeugdigen. Terwijl de gezinsbanden vaak sterk zijn, doen zich ook hier problemen voor in de relaties tussen opgroeiende kinderen en hun ouders.

Uitdaging harde kern

Er is onvoldoende specifieke aandacht voor de groep jongeren met die tot de harde kern gerekend kan worden. Volgens het beleid Jeugd en Veiligheid zijn dat jongeren die in een periode van 12 maanden minimaal 3 zware delicten hebben gepleegd waarvoor een proces-verbaal is opgemaakt en die bovendien in de drie voorgaande jaren minstens 1 antecedent hebben. Zeker als jongeren die aan deze definitie voldoen, de leeftijd van 18 jaar bereikt hebben, voelen weinig organisaties zich voor hen verantwoordelijk. Gezien het feit dat jongere jongens zich tot deze groep aangetrokken kunnen voelen, hebben acties om de harde kern aan te pakken ook een algemeen preventief aspect en zijn daardoor extra van belang.

3 De pijlers van 'Nieuwe Kansen'

Dit Wijkprogramma beoogt een nieuwe kans te bieden aan jongeren in risicosituaties en aan jongeren die reeds in de criminaliteit verzeild zijn. Hierbij beginnen we niet vanaf nul. Er wordt nu reeds een groot aantal initiatieven ondernomen om de jeugdproblematiek aan te pakken en de toekomstperspectieven van jongeren te verbeteren, zowel door wijkpartners als door meer stedelijk opererende organisaties.

Met Nieuwe Kansen brengen we meer samenhang in deze aanpak. Het gezamenlijke beleid voor de toekomst rust op de volgende pijlers.

Het bestaande versterken

Kanaleneiland kent een lange historie van wijkgericht werken. Dit heeft ervoor gezorgd dat er in de wijk structurele voorzieningen voor jeugdigen aanwezig zijn. Deze reguliere voorzieningen bevatten veel potentieel en personele capaciteit. Ook al gezien de omvang van de jeugdproblematiek in de wijk moeten deze reguliere voorzieningen een centrale rol spelen bij de oplossing ervan.

Voor Kanaleneiland bestaan er plannen voor allerlei nieuwe projecten en initiatieven. De verantwoordelijke partners willen deze nieuwe voorzieningen zodanig inzetten dat het bestaande aanbod versterkt wordt. Dit betekent dat het nieuwe zoveel mogelijk bij de reguliere voorzieningen moet aansluiten voor wat betreft de uitvoering, maar zeker ook wat betreft overlegstructuren en aansturing.

Geen symptoombestrijding maar oorzaken aanpakken

Dit wijkprogramma beoogt een daadwerkelijke bijdrage te leveren aan een verbetering de situatie van jongeren die zich in een risicosituatie bevinden. Dit kan alleen als de werkelijke oorzaken van achterstanden worden aangepakt. Het gaat daarbij om zaken als een slechte sociaal-economische positie, maar ook om een gebrekkige integratie en participatie. Wegvallende sociale verbanden zijn hierin eveneens een factor van betekenis.

Het is duidelijk dat de betrokken organisaties in de wijk onvoldoende mogelijkheden hebben om elk afzonderlijk tot een oplossing te komen. Het moet samen. De partners in dit programma zijn dan ook gezamenlijk verantwoordelijk voor de doelgroep van dit programma. Dit betekent ook dat een jongere niet buiten beeld mag raken en uitvalt. Jeugdigen hebben recht op doorlopende aandacht en op een consistente en consequente benadering, waarmee dit programma ook aansluit op de ketenbenadering.

Bovendien betekent dit dat in Kanaleneiland zowel aandacht geschonken zal worden aan preventieve als aan repressieve programma's. Om dit te bereiken maken de partners productafspraken met elkaar. Men zal er elkaar op aanspreken om deze afspraken ook na te komen.

De vragers het aanbod laten bepalen

Kenmerkend voor de jeugdproblematiek in Kanaleneiland is dat in de praktijk een groot aantal Marokkaanse jongeren zich in een risicosituatie bevinden. De inzet van de reguliere voorzieningen en de nieuwe projecten zal zich met name op Marokkaanse jongeren en hun ouders focussen. Deze groep is tot dusverre onvoldoende in beeld gekomen van de voorzieningen die te lang vanuit het eigen aanbod hebben gedacht. De omslag die hierin al gemaakt wordt, moet door alle betrokkenen met kracht worden ondersteund. Er moet een sterkere verbinding tot stand worden gebracht tussen de Marokkaanse gemeenschap en professionele organisaties. Nog meer dan nu het geval is moeten instellingen de drempels voor de Marokkaanse doelgroep verlagen door de vrager centraal te stellen. De vraag moet zowel

4 Doelstellingen op de lange termijn

4.1 De centrale doelstelling en het theoretisch concept

Dit Wijkprogramma richt zich op het snijvlak van de thema's veiligheid en jeugdbeleid. In het kader van het beleid Integrale Veiligheid wordt gestreefd naar een wijk die veilig is en waar bewoners zich veilig voelen. Het Integraal Jeugdbeleid staat de uitvoering van een effectief jeugdbeleid voor dat ten doel heeft de perspectieven van jeugdigen te verbeteren. Het beleid dat in dit wijkprogramma wordt vormgegeven omvat aspecten van zowel het veiligheidsbeleid als van het jeugdbeleid. De centrale doelstelling van Nieuwe Kansen is dan ook gevormd uit een combinatie van deze beide componenten en luidt als volgt.

De in Kanaleneiland samenwerkende organisaties willen een positieve trendbreuk tot stand brengen bij jeugdigen.

Nieuwe Kansen richt zich daarbij op de meest relevante leefgebieden van jongeren: gezin, vrije tijd, school, werk en criminaliteit. Door de situatie van jongeren op deze gebieden te verbeteren, beogen de partners eveneens het aandeel van jongeren in de onveiligheid in de wijk (en daarbuiten) terug te dringen. Zo zal de leefbaarheid in Kanaleneiland toenemen.

Met de genoemde trendbreuk worden bij jongeren de volgende effecten beoogd:

- gezin: sterkere sociale verbanden die meer dan nu het geval is een rol hebben bij het verbeteren van het toekomstperspectief van de individuele jongere;
- vrije tijd: een toename van de deelname aan activiteiten die op de wensen van jongeren worden toegesneden;
- school: meer jongeren dan nu moeten met een voldoende startkwalificatie het onderwijs verlaten. Dit betekent dat de schoolresultaten moeten worden verbeterd en dat drop-out moet worden voorkomen. In de komende jaren moeten minimaal de stedelijke gemiddelden gehaald worden;
- werk: de jeugdwerkloosheid in de wijk moet gelijk opgaan met het stedelijk gemiddelde of daaronder blijven;
- criminaliteit: de omvang van de jeugdcriminaliteit in Kanaleneiland moet omlaag, zij mag in elk geval de komende jaren het stedelijk gemiddelde niet overstijgen.

Via jaarlijkse monitoring zullen de effecten van Nieuwe Kansen worden beoordeeld.

Bij het streven naar deze centrale doelstelling en de daarbij behorende effecten laten de partners zich leiden door de volgende theoretische concepten² die kort worden toegelicht.

Noot 2 Zie: Door jongeren uitgedaagd, rapport commissie Lankhorst, Amsterdam, 1998 en Handboek Jeugdbeleid, Veiligheidsbeleid, C. van 't Hoff, VUGA 1998.

- 3 *Er moet een proces op gang gebracht worden waarin de integratie en de participatie van jongeren wordt bevorderd.*
Voor iedereen moet duidelijk zijn dat het jeugdbeleid altijd samenhangt met andere beleidsterreinen (veiligheid, onderwijs, werkgelegenheid, inkomensbeleid). In de maatregelen en de acties die worden ondernomen moet een dergelijke samenhang steeds weer tot uitdrukking komen.
Integratie en participatie is een breed begrip. Jongeren moeten meer gaan integreren en participeren in beleid, maar ook in het onderwijs en in het kader van instellingen. Jongeren moeten in de gelegenheid gesteld worden zelf activiteiten te organiseren en daarbij een beroep te doen op professionele ondersteuning.

4.2 De doelgroep

De doelgroep van dit Wijkprogramma bestaat uit twee categorieën:

- 1 Jongeren met probleemgedrag waarbij de kans groot is dat ze met de politie in aanraking zullen komen vanwege strafbare feiten als niet in hun situatie wordt ingegrepen, en hun ouders.
- 2 Jongeren die met de politie in aanraking komen vanwege het plegen van een strafbaar feit, en hun ouders.

Hoewel het programma zich op alle jongeren in Kanaleneiland richt, wordt de prioriteit bij jongeren van Marokkaanse herkomst gelegd.

Terwijl 'Nieuwe Kansen' een programma voor jeugdigen betreft, worden de ouders nadrukkelijk als indirecte doelgroep benoemd. In de praktijk zal het programma zich vooral richten op Marokkaanse jeugdigen in de wijk. In de leeftijd van 0 tot 25 zijn dat er ongeveer 4.000, dat is ongeveer 65% van de jongeren in de wijk.

Gezien het belang en de sterkte van de bestaande gezinsverbanden is het noodzakelijk ouders ook bij de oplossing van problemen te betrekken. Overigens geldt ook voor deze groep: hoe ouder de jongere, hoe zelfstandiger deze functioneert ten opzichte van de ouders.

De leeftijd van de doelgroep is 0 tot 25 jaar.

4.3 Financiering

Dit programma 'Nieuwe Kansen' vereist een vernieuwende werkwijze van alle betrokken instellingen. Ook hierbij geldt dat aangesloten kan worden bij bestaande ontwikkelingen, waarbij wijkorganisaties meer en meer samenwerken en gezamenlijk beleid ontwikkelen, bijvoorbeeld in de werkgroep Integrale Veiligheid. Ook kan worden voortgeborduurd op stappen die reeds gezet zijn in het kader van de ontwikkeling van de wijkvisie voor Kanaleneiland/Transwijk.

Voor een integrale en samenhangende aanpak op wijkniveau ten behoeve van jongeren met problemen en jongeren die in de criminaliteit verzeild (dreigen te) raken, zijn extra middelen noodzakelijk. Welke dat zijn en hoe deze worden ingezet komt in het volgende hoofdstuk aan de orde.

5 Invulling voor 1999

5.1 Inleiding

Gezien de reikwijdte van de doelstellingen van 'Nieuwe Kansen' is een samenhangende aanpak een absolute voorwaarde. Samenhang tussen de onderling sterk verschillende partners in de wijk vereist een heldere en duidelijke regie en overeenstemming over de verdeling van verantwoordelijkheden.

Het Wijkprogramma gaat in 1999 van start. Tegen de achtergrond van de hiervoor genoemde uitdagingen en de beleidsdoelstellingen, worden in deze paragraaf door de betrokken partijen concrete doelen voor 1999 geformuleerd.

Gegeven de situatie in de wijk is het gewenst dat op korte termijn initiatieven genomen worden om daadwerkelijk nieuwe kansen voor jongeren en instanties te realiseren. Dit betreft in eerste instantie een goede afstemming van de nieuwe initiatieven op de bestaande voorzieningen. Daarnaast worden extra investeringen gepleegd.

De partners zullen in 1999 de volgende acties ondernemen. Acties die in 1999 worden gestart kunnen doorlopen in de komende jaren. Jaarlijks zal vastgesteld worden in hoeverre doelen worden gehandhaafd, dan wel nieuwe worden toegevoegd.

5.2 Doelen en acties

1 De structuur van de aanpak

Doel

Er komt een samenhangende aanpak voor jongeren in risicosituaties en jongeren met politiecontacten in de wijk. De prioriteit wordt gelegd bij Marokkaanse jongeren.

Actie

Dit Wijkprogramma Nieuwe Kansen wordt op 19 februari 1999 vastgesteld door de wijkvierhoek die daarmee de (gezamenlijke) verantwoordelijkheid draagt voor de inhoud van dit programma. Via de wijkvierhoek ligt de lijn naar het gemeentebestuur.

De wijkmanager is verantwoordelijk voor de voorbereiding en de uitvoering van het beleid ten aanzien van risicojongeren en jongeren met politiecontacten. In februari 1999 wordt, onder de verantwoordelijkheid van deze wijkmanager, een programmaorganisatie Nieuwe Kansen opgezet.

De dagelijkse uitvoering van dit programma wordt gecoördineerd door de programmamanager, dit is de coördinator IV. Deze zorgt voor de begeleiding van het proces dat in dit Wijkprogramma wordt voorgesteld. De coördinator IV neemt deel aan de vergaderingen van de wijkregiegroep Jeugd zodat ook daarmee kan worden afgestemd.

De programmamanager leidt de projectgroep Nieuwe Kansen waaraan diverse projectleiders deelnemen. In eerste instantie gaat het om de coördinator van het Jeugdteam Nieuwe Kansen, de coördinator van het JOS-netwerk en de buurtnetwerken, de coördinator van het plan van aanpak Marokkaanse jongeren van de politie en een coördinator inbreng Marokkaanse gemeenschap (Criem). In het eerste half jaar van 1999 vergadert de projectgroep vergadert tweemaal per maand, daarna als de zaken goed op de rails staan 1 keer per maand.

De nieuwe projecten Integratie Allochtone Jongeren, Arbeidsstimulering Allochtone Jongeren en Criem worden zo spoedig mogelijk gestart en ondergebracht bij het Jeugdteam Nieuwe Kansen.

3 Justitiële afhandeling

Jongeren met politiecontacten die niet mee willen werken aan het voorgestelde pedagogische programma of bij wie vanwege de aard van hun gedrag een repressieve reactie meer geëigend is, krijgen een justitiële afhandeling.

De politie levert 50 jongeren uit Kanaleneiland voor een dergelijke afhandeling aan bij het OM. Het OM zorgt voor een snelle, passende reactie waarbij afstemming met de Raad voor de Kinderbescherming noodzakelijk is.

Dit betekent dat de beschikbare capaciteit van justitiële voorzieningen in 1999 voldoende moet zijn, ook al gezien het streven naar kortere doorlooptijden.

Actie

De betrokken partners (gemeente, Stichting Welzijn Utrecht, politie, Openbaar Ministerie, Raad voor de Kinderbescherming, enzovoort) maken productafspraken over de programma's, dit geldt zowel voor de pedagogische als de justitiële programma's.

Daarnaast zal de Stelselmatige Daderaanpak van de reclassering en het OM van start gaan. Deze aanpak is gericht op de harde kern-jongeren van 18 jaar en ouder.

4 Rol Marokkaanse gemeenschap

Doel

Bij de aanpak van de criminaliteit onder Marokkaanse jongeren krijgt de Marokkaanse gemeenschap een belangrijke rol en wordt daartoe geutiliseerd.

De programma's voor jongeren die zijn of worden opgezet richten zich ook op hun ouders. Met name in begeleidingstrajecten ten behoeve van Marokkaanse jongeren, worden de ouders betrokken.

Er bestaan in 1999 contacten met tenminste 100 ouders van Marokkaanse jongeren uit de doelgroep die bij welke partner dan ook in begeleiding zijn.

Actie

Met de Marokkaanse gemeenschap wordt overleg gestart over haar rol bij de aanpak van criminaliteit. Dit gebeurt in samenhang met de aanpak Criem.

Er worden minimaal 10 Marokkaanse paraprofessionals opgeleid voor het versterken van de relatie tussen professionele organisaties en de Marokkaanse gemeenschap.

6 Verbetering leefgebied gezin en voorschool

Doel

Het bestaande aanbod voor opvoedingsondersteuning wordt beter toegesneden op de vragers en het bereik onder de doelgroep van dit programma wordt vergroot. Datzelfde geldt voor het aanbod voorschoolse periode. In 1999 nemen 100 Marokkaanse gezinnen met kinderen in de leeftijd van 0 tot 4 jaar extra (dus bovenop het aantal dat reeds in 1998 wordt bereikt) deel aan programma's voor opvoedingsondersteuning waarbij rekening wordt gehouden met de eigen cultuur.

Actie

Het aanbod voor opvoedingsondersteuning is in de Criem-aanvraag opgenomen. Zodra de financiering van dit project helder is, kan met de ontwikkeling van dit aanbod worden gestart. Datzelfde geldt voor voorschool.

7 Verbetering leefgebied onderwijs

Doel

Scholen voor basis- en voortgezet onderwijs (inclusief speciaal onderwijs) geven meer aandacht aan hun signaalfunctie. Datzelfde geldt voor de politie en het Jeugdteam.

In 1999 neemt het aantal aanmeldingen in de buurtnetwerken 0-12 en 12+ van Marokkaanse leerlingen vanuit het onderwijs toe met 50%.

Deze leerlingen krijgen een aanbod op maat.

75% van de leerkrachten in het basis- en het voortgezet onderwijs in Kanaleneiland wordt in 1999 geschoold in het signaleren van probleemgedrag van met name Marokkaanse jongeren.

Het toezicht op de naleving van de leerplichtwet wordt versterkt. Elk schoolverzuim wordt gesignaleerd en op ongeoorloofd verzuim volgt een reactie. Om de uitval onder Marokkaanse leerlingen terug te dringen wordt in 1999 75% van de leerlingen die voortijdig uitvallen teruggeleid naar school of doorgeleid naar een opleiding of naar werk.

Actie

Docenten in het basis- en voortgezet onderwijs en de leden van het Jeugdteam Nieuwe Kansen (en eventueel ook wijkagenten) volgen in 1999 een training in het signaleren van probleemgedrag onder jongeren, waarbij de nadruk ligt op Marokkaanse jongeren. In samenwerking met het RIAGG en de GGD wordt nagegaan of trainingen beschikbaar zijn. Bij de training wordt voor aansluiting gezorgd met de plannen van Bureau Jeugdzorg voor 'aanmelding en screening op locatie'.

Het terugdringen van spijbelen en schooluitval van leerlingen uit het voortgezet onderwijs is in eerste instantie een verantwoordelijkheid van scholen. Om hieraan invulling te kunnen geven wordt de functie schoolmaatschappelijk werk versterkt op de scholen voor het voortgezet onderwijs in Kanaleneiland. Taakopdracht van de schoolmaatschappelijk werkers is nadrukkelijk de aanpak van spijbelen en verzuim.

Daarnaast wordt de functie van leerplichtambtenaar versterkt door middel van de inzet van extra uren op projectbasis. Er zal daarbij niet worden geschroomd om ten aanzien van notoire spijbelaars alle wettelijke middelen in te zetten, ook repressieve.